

A' ROMAI TSASZARI ES AP. KIRALYI FELSEG.
NEK KEGYELMES ENGEDELMÉVEL.

Indult BÉTSBŐL Pénteken 3. Februariusban 1792.

BCU *Belső elegyes Tudósítók*, Library Cluj

A' mi kedves Korona *Ferentz* fő Hertzegünk a' napokban tsak hirtelen és véletlen roszszul lévén, midőn vennék észre, hogy az ájulások erőltetnék, hirtelen eret vágatának rajta, és már most magát sokkal jobban érzi. Kedves Hites fő Hertzegnéje - is a' napokban bádgyadozónak lenni mondott. — — Felséges Urunk, ki minden igyekezettel a' maga Jobbágyinak boldogságát munkálódja, egy *Commissiot* rendelt, ki az óltsóságot fogja munkálódni.

A' *Berlinből* haza-felé indult Török Követ, ezen hón. 1. napján reggeli 9 óra után érkezék 7 szekerekkel meg Bétsbe; de tsak kerefsztül ment, és *Svékheten* állott-meg. Azt mondják, hogy a' minden órán hozzánk érkezendő Követet ott várja meg, és ezzel *sub incognito* fogna Bétsbe vizslya jöni. — — Eddig nyugodalomban volt Generál Májor. *Hunnekárd* Budai Commendáussá lett. —

K

A'

A' *Koburg* Seregnél volt Kapitány *Bayer* Májori rangal nyugodalomra lépett. — Azt mondják, hogy B. *Vetsay* Feldm. László. Ur a' tradi Commissiohoz rendeltetett Gr. *Harrach* helyett. — — A' *Furmzer* Húzárs Seregnél volt Sup. Num. Májor *Kneserich* Ur a' B. *Vetsai* Seregnél valóságos Májorrá lett. — H. *Lichtenstein* Aloisius Ur igen rozszál érzi magát.

Ez előtt egy néhány napokkal némelly Ujság Levelek olly hirt tettenek közönségsé, mintha a' Styriai parafztok a' Diétára Députatusokat küldeni, és Statust formálni kívánnának. Az olta ez a' dolog fok féle gyűlölséges belzédekre szolgáltatott alkalmatosságot. — Mi erről a' dologról tsak ezt írhattuk, hogy a' nevezett parafztok ezen ő kívánságokat az igaz, hogy a' Udvarnál nyilvánlagosan ki-jelentették: de az egész dolog leg-kisebb tetépató nélkül esett, és a' leg-nagyobb izelidséget kérték ő Felségát, hogy az ő kéréseket vizsgálás alá vévén, mint minden alattavalóinak közönséges attyak, tégyen eleget nekik-is. — De ezen lépése a' nevezett parafztoknak még eddig leg-kisebb féltelmes hírekre sem adhatott alkalmatosságot, mert ezek a' leg-szokottabb Inflánsoknak úgyán indultak-meg ügyeknek a' Fejedelem elebe való terjesztésében.

Hazánk és Nemzetünk édes Attya II. *Leopold* azt meltoztatta Kegvelmesen rendelni, hogy azok, kik ennekutanna magokat Bányászásra, vagy Bányászti Tiltzségekre hívánják adni, ezentúl nem a' Béisi fő Udvari, hanem a' *Selmetzi* Bányász-Kamrához (*Obrist-Kammer-Grafen-Amt*) tartozzanak egyenessen folyamodni; mellynek-is tökéletes hatalmában fog állani Praktikánsokat fel-venni, valamint ellenben a' magokat illetlenül viselőket hivatalyokból le-tenni. A' *Selmetzi* Bányász Kamrának Fő Grófja (*Obrist-Kammer-Graf*), molli Báró *Mitrovski*. — Ugyan ezen Fels. Királyi Parantsolatnak ereje szerént, azon Praktikánsok, kik a' *Magyar*, és *Erdély Országi* Bányáknál semmi hivatalt viselni, vagy stipendiummal élni nem akarnak, ar-

rá hogy magokat közönséges helyen examináltassák, nem köteleztetnek. Méltán lehet reményleni, hogy ha *II. Leopoldnak* eddig való bölts Igazgatása alatt is nevededett már néhány Magyar Iffjakkal a' Praktikánsok' száma: ezen kegyes Rendelések után bizonytalannal kevésbbé fognak idegenkedni Magyarjaik altól a' valóban nagy, és hasznos Bányászati tudománytól; úgy mint a' mellynek tanulása által tudják, hogy szülött Földjöknek bővebb esmeretére juthatnak; 's a' kik közönséges Tíztségeknél visellete által kívánják magokat és Hazájokat boldogítani: hová jövedelmü Bányász hivatalokat kaphatnak. — Mennyi költséget nem tesznek az *Anglusok, Németek, Spanyolok, Svédok*, 's más idegen magános Emberek a' végre, hogy a' két Magyar Haza' gazdag Bányáit láthassák, 's az azok körül gyűjtött tapasztalásoknak hasznát vehessék a' magok Hazájokban.

Felséges Urunknak, a' napokban ki-adott rendelése ízerént, ezután az Udvari Kántzelláriák' Protokollumának (Jegyző Könyvének) más formája lesz, mint sem eddig volt, annyiban; hogy ezen: túl, elől egy különös Szakaszban mind azon dolgoknak summái íródnak egymás után, a' mellyekre ő Felsége maga adott Resoluztiót, csak ugyan ezen ő Felsége' Resoluzióival együtt. Ezek után következnek a' több dolgok, a' Referendáriusok' sora ízerént azon rendben, a' mint referáltattak.

A' Belgium felé rendeltetett Regementeknek tiszteik szoros parantsolatot vevének, hogy bágállaikat kélzen tartassák. Azt mondják hogy 80 ezerre szaporíttatnék azoknak száma, kik ide még rendeltetnek, és 20-dikig indulo félben lesznek. — Hogy valamelly rebellis Komplotnak Korifeusli Brabantziában hirtelen el-fogattanak, bizonyos; mert már az Udvari Déáriumban is ki-vagyon hirdettetve. Egy levelet hordozó 17 elztendős varósi léánka, egy *Vanderhoop* nevü Prokator, 32 *Brüsszeli* — 10 *Amsterdami* — 3 *Löveni* 's több mások azon személyek, kik el-fogattanak. — G. G. *Sztáray* Ámurben 30 pal.

páltzákkal fizetteti a' Frantzia Propágándának minden utol-ért Apostolait.

*Ujj Várról 12-dik Jan. 1792. — „Haljuk! haljuk!! Audiatur & altera pars. — „Nem hiszünk mi azt ezen a' Részen, hogy az 29-dik Dec. Budáról Iró Ur, kenyeres Pajtása volna az meg-görbithetetlen Igazságnak: a' midön az Isten Szenteit olly vadokkal terheli, a' mellyekben sem hire sem tanáttsa, és méltán azt ítélhetné az ember, hogy *Semei* támodott-fel *Dávid* ellen, hogy ötet szidalmazza, holott meg-kell vallani, hogy talám több képzelt okai lehettenek *Semeinek* a' *Dávid* ellen való vadokra, mint lehet ennek az Urnak arra, hogy a' mi nyomorult Papjainkat az *Hierarchiára* való vágyodással terhelje. Meg-tettzik a' 'Sinat tseledetiből mellyik Rész vólt az *Hierarchiára* hajlandó, mellyik Résznél vólt a' dolgokat erővel ketté törő Hatalom, mellyik vólt a' Musikus, és mellyik a' Tanátsos, mellyik Rész tsikarta - ki a' Papság markából, az ő ősi Jufsaiban radicált Praesidiumoi. Sokszor szegény Papjaink azt sem tudták hol orientállyák magokat, ollyan Labyrinthusokban vezette őket a' Világi Liga, és gyakran, tsak az olly helyeken kerestek magoknak réseket a' ki-búvársra, a' mellyeken a' Seculárisok grátziáját meg-sérteni nem érzették. Ha szabad a' Budáról Iró Urnak, az egész Publikum füle hallattára mást szidalmazni, és ártatlan Papjainkra azt fogni: *hogy öfzve esküdtek, és ugy akarták magokat az Ekklesiák Urainak tenni*: Nem szabad é mi nekünk magunkat a' hamis vád ellen óltalmaznunk, a' Publikum előtt panaszunkat ki-öntenünk, és a' minden napi szemmel látott tapasztalást hívni bizonyosságúl. Hogy a' mi Nemes Urainknak nagy Réfze, valaholott Birtokos, nem tsak a' Jobbágyoknak, hanem az Ekláknak is *qua Eccláknak ipso facto* Földes Uraiknak tarttyák magokat? vallyon sokan közüllök nem ugy nézik é Papjainkat, mint bérben fogadott Bérefseiket? vallyon sok helyen nem ugy bánnak é velek, az ő meg-marasztásokban, vagy az Eklából sokszor minden igaz ok nélkül való tsúfos kivettetésebben, mint*

mint egy fenkitől nem függő Despoták? szollyanak
 illy törvénytelenül meg - tsúfoltatott , és a' Paro-
 chiákról ki-hányattatott Papjaink! ha Ti nem szol-
 tok , kiáltozni fognak a' kövek , és a' Ti Parochiá-
 toknak kő és sár falai. De bizony az a' tsuda,
 ennyi sok boszszontások között , hogy emberséges
 ember rá-is adja magát a' Magyar Országgi Prote-
 stánsok között , erre a' tsúfos kenyérrre , és el-bets-
 telenitetett hivatalra , és ha még tovább-is így ter-
 jed ez a' mi Halgatóinknak Papjaikon való szerte-
 len uralkodások , és azoknak betstelen forshán va-
 ló tartások , 's valami módon a' Kegyelmes Mo-
 nárcha óltalam nélkül való Papjainkra kegyes sze-
 mekkel nem tekint , és ennek a' Világi Réz utála-
 tós Despotizmusának nyakát nem szegi , nem tu-
 dom mi lesz Papjainkból. Ha valaki azt akarja ,
 hogy bennünket semmivé tegyen , nem kell már arra
 több , tsak a' mi Halgatóinkat arra bizgassa , hogy
 ezt a' mostani Hierarchiájokat még egy póltzal vi-
 gyék fellyebb , mindjárt magunktól öizve döllünk.
 Ha valahol , tehát itt igaz az , hogy *vert viszen ve-*
retlent. Ha igazat kell szollanunk , a' Sinodusra
 ment Uraink Deputatziója-is tsupa Interessentiából
 állott. A' mi Deputatusaink nagyobb rézint , nem
 a' Talentum , az egyenes sziv , és a' jó Lelkűség
 proba mértékére szedettek , hanem , ki Bátyám , ki
 Ötsém , ki Sógorom volt a' Mérték , a' mellyből
 osztán olyan Bándá kerekedett , a' melly az Ec-
 clák és a' Papság böldegítésének meg - esküdt el-
 lensége volt. Ez által a' titkos Liga által a' va-
 lóságos *Bider - Mannok* , a' dolgot minden részre va-
 ló hajlás nélkül meg - itélni tudó 's meszize látó ,
 és egyenes szivű Eklák Pártfogói el - mellőztettek ,
 tsak azért hogy az Kurátorok az ő privát Confe-
 rentziájokban előre meg - tsinálván a' Listát , azokat
 kellett nolle velle választani a' Papságnak , a' ki-
 ket az ő Hatalom végezések , az ő titkos tzellyok-
 nak el-érésére alkalmatosoknak itélt. Nintsené itt
 Hierarchia? nintsen é Interessentia? nintsen é De-
 spotizmus? itéllye meg akárki — nagy kérdés ha
 valyon nem interessentiából estek é azok az Urak
 Házai.

Házainál tartatott, és a' Selliokat meg-előző né-
 melly Departmányok, a' mellyekben már az előre
 ki-tsinált és meg-főzött dolgokat öszve ízedvén, az
 oda bé-gyült Papság eleiben, az Péter Lepedőjé-
 ben le-eresztették 's ki-találták: haszontalan fogad-
 kozott a' Papság, hogy tisztátalan állatok azok;
 mert ott toppant ez a' menydörgő szó: ölyved,
 vágjad, és egyed, 's enni kellett akár jó izü volt;
 akár nem — el-halgattuk a' többit. — Nem lát-
 tuk mi a' Koróni Fridrik Ur, a' Papi Hierárchiának
 támogatására a' 'Sinat előtt készített, Diatribe nevű
 munkáját, de azt el-merjük mondani, hogy ennek
 a' Jó Leika Papanak-is azon kell fájni a' szívének,
 hogy láttya mint fosztatott-meg, mind a' két Evan-
 gelicus részen lévő Papság, minden Papi Méltóság-
 gától, mint tisztított a' Napszámosok és Béresék
 rendiben, és mint akadályoztatik hivatallya, foly-
 tatásában, és az ő Diatribéjének, nem egyébből
 kell állani, hanem abból a' véghetetlen panasz-
 ból (mellynek sohajtási rövid nap az kegyes
 Fejedelmünk Thronusát-is meg-hattják) és a'
 melly törvénytelenül meg-sértetett Papi Jasnak fel-
 diribolását könyves szemekkel nézi, és azt fájlalja,
 miként igyekezte e' Világi Rész az 'Sinaton-is a'
 Papságot Vaskantáros Medvévé tsinálni. Ez az az
 Hierarchia, a' mellyre Koróni Fridrik Ur vágyó-
 dik. — A' rendes és bölts törvények közé szorí-
 tatott Hierarchiához, hogy leg-igazabb Jufsát tart-
 hattya a' Papság, azt az Ördög sem tagadhattya,
 a' mellyet torkon verve el-akar tőlle venni a'
 Világi Rész, és méltán zúg ezért a' Papi Rend,
 minden felé. Adná Isten hogy Kegyes Monárkháink
 szívét ugy igazgatná, hogy mind addig helyben ne
 hagyná a' 'Sinatok végezését, mig el-nyomattatott
 Papjaink Tractusonként a' magok Gravamenneiket fel
 nem adják — hiszem az 'Sinattól el-maradt Papság
 még maig sem tudja mitsoda fán terem a' 'Sinatok
 végezése, és tudtunk 's akaratumk nélkül olyan ter-
 beket kíván a' 'Sinati Hierarchia nyakunkban ten-
 ni.

ni, a' mellyeket sem mi, sem a' mi Atyáink nem hirtak.

Ezeket akartuk az Urnak tudtára adni — akár adja ki az Ur, akár nem, azzal nem gondolunk. A' *Budai* Ur vődjával vesse öszve az Ur a' mi panaszunkat, ha az Publicum ítélete alá nem akarja bocsátani: tsinállyon subtractiot belőlle, és lássa mi a' Differentia. — Nem az éa ítéletemre van bizva Barátom — helyetteira a' Publicum szokott itélai. P. T. I. V. L. M.

Apologia. Bellum contra omnes, e' vólt az Hobbesius Principiuma távol légyen, hogy ebben a' Declaratióban, ötet kövefsük. — Hogy itt mindent egy Tzében akarnánk keverni, a' nem igaz. Mi-is meg-tudjuk különböztetni az Aranyat a' Sziaktól, a' Búzát a' Konkolytól. Esmértünk mi a' mi fő Rendü Méltóságint között, egyenes szivü 's a' Törésen álló Moseseket, az Ur Háza építésében fáradhatatlan Zorobábeleket, 's nevezetesen azt vallyuk, hogy valaholott birnak, mindenütt példás kegyességeket mutattyák szárnyaik alatt lévő Eklésiák és Papjaik iránt. — A' Nemesi Renden-is találatnak nem kevés számú Abdiások, de hogy fokakra reá ilyen ez a' Letzke azt-is meg-bizonyithattyuk.

N. Enyed 8-dik Jan. — Az ujj esztendővel, el-kezdődének ujra nállunk az ugy nevezett *Tizedek Lakozásai*, a' melly abból áll, hogy a' mi Uttza Kapitányaink, és Tizedes Tisztycink egész esztendőn által, a' mit a' huzás — vonásból öszve kaphatnak meg-gyűjtik, és ujj-esztendő után közre-tévén, abból vendégséget készitenek, mind addig a' mig a' gyűjtött lumma *in succum et sanguinem* mégyen, és a' mi Elöl-járóink leg-alább két hétig az alatt nem láttyák a' napot — józanon. Az ez előtt való Hadnagy Ts. P — Ur, mivelhogy ezt a' jó régi szokást el-akarta törteni, és a' pénzt inkább az Utak és Hidak meg-ujjítására akarta fordítani, nállunk közönséges gyűlölséget szerzett vala magának; de már most Isten Kegyelemiségéből oly bős

olly bölts Hadnagyunk vagyon, a' ki ezen jó régi szokást tellyes tehetségéből oltalmazza, mivel őtet az Eg ahoz alkalmaztatott halsal áldotta-is meg. Elfünk már most és ifünk, 's számba seni vefszük ha a' szegény útozó marhája Városunk közepébe a' sárba döl-is, mit-is tartozik a' réánk? tsak mi ehessünk és ihassunk!! e' mellett:

Az ujj borral el-kezdődött a' mi Városunkba az idegen helyről bé-hozott boros-hordók ki-vágatása-is. Az el-múlt éftendőben olvasom vala az Urnak edgyik Kurirjában, azt a' bölts meg-jegyzést, hogy az efféle ki-vágni való borokat, ámbár privilegiuma légyen-is Városunknak hafznosabb helyre lehetne fordítani. Igaz-is az; de nem lehet hogy a' Kurirnak tadtára ne adjom azt, hogy itt az afféle bor kárba soha se mégyen. Isten őrizz! éppen nem: jó helyre megyen az, mert a' mig a' mi Tanátsunk a' hordót meg sententziázza, a' hordónak leg-alább harmad napig a' Tanáts-háznál fogságba kell ülni, és az alatt a' Tanáts, és Tizedes Uraknak millyen izü légyen a' falusi bor tellyes szabadságok vagyon kostolgatni, tartván egy-fzersmind attól-is ne hogy valami tsintalan embertől vizes hordóval meg-tsúfoltassanak, már pedig könnyü által látni, hogy harmad napok alatt egy nagy hasú Hadnagy 12 veress orrú Tanátsbéli Ur, és 40 bor kóstoláshoz szokott Eskütt, egy boros hordó körül mire mehet, 's innen-is támadott immár ez a' nállunk hires, de igaz vers még ez előtt 20 éftendővel:

Nofza Boros Márton! rántson egy lopóval,

Hogy meg ne tsalassunk a' vizes hordóval.

Láttya hát a' Kurir Ur, hogy itt tsak a' Sepröt, és egy kevés szem-szúrásból a' hordóba töltött vizet ilfza-meg a' föld. Távol légyen hogy mi az Isten áldását, a' mig torkunk vagyon, jóra ne tudjuk fordítani! De e' mellett végye gondolóra a' Kurir azt-is, hogy nekünk feles Szőlő-hegyeink vagynak, melly nagy kárunk következnék azért

azért mi nekünk, ha a' füles régi időkben nem nyertük volna ezt a' privilegiumat, hogy az ide hozott idegen boros hordókat ki-vághassuk? A' mikor másutt a' bornak kupája 6 kron jár, az akkor meg ér nállunk 12 krát. Igaz ugyan az, hogy nállunk-is fok a' józan gondolkodás miatt meg-tébollyódott emberek azt akarják állítani, hogy ha mi a' kik, a' musta és tser mellett nevedvén, a' szőlő műveléshez nem értünk, 's azt tsak a' pénzes dolgosokra bizni kéntelenitetünk, hivatalunk szerint, a' mint más jól rendelt Országokban-is nagyon a' műhely mellett ülvén, érelnök, tsáválnok, és varnók a' bőrt, a' szőlő munkát pedig az azt értő Parasztoakra bizván, azzal a' mit a' szőlő munkára költünk bort vennénk faluról, sokkal több borunk volna, és gazdagabbak volnánk mint így, a' midön tavaszizal a' szőlő művelésre költson veszfűk a' pénzt, a' szőlőinket napfzamosok által drága pénzen nem dolgoztattuk, hanem gazoltattuk, 's még-is azok mellett az időt tavasz kezdetitől fogva, késő őszig el-töltük, 's télen által ofztán a' bornak nagyobb részit fel-dorbézalyuk úgy hogy a' leg-bővebb termésben-is, tsak az arra tett költségek-is alig jó bé, közép [termésben pedig, de kivált szükben tetemesen veszfűk, a' minthogy a' roszfz művelés miatt e' többire így-is történik. És innen ofztán nints egy Városban ennyi adóss, és el-tzondorlatt ember mint nállunk, 's meg-vallom azt, hogy szüretkor nem igen lehet itt egyebet hallani ezen belzélgetésnél: *Komám Uram lett é fok bpra kednek? — Kevés bizony nekem Komám Uram, hanem Istennek hála ugyan ugyan szép a' júja. De e' mind hijáavalóság! mi a' régi jó szokást el nem hadjuk, most Hadnagyunk-is jó vagyon, a' kit mi (titkosonn mondom) a' Combásit fogadóban választattunk, és a' kinek minthogy ötöt ott próbára vettük, senki eleiben nem vág, a' régi jó szokás oltalmazásában. Tartsa-meg az Isten ő Kegyelmet fok időkig, mert a' még él, tudom a' bor rajtunk nem veszfű!*

N. Enyed 22-dik Jár. — A jelen-való Hónapnak 18-dikán este hat és hét óra között nyári kemény időhez hasonló vilámások, és mendörgések voltak, nem tsuda, mert az előtt egy néhány napokon igen lágy idő volt. Különösen kétfézer itt Enyed körül nagyot tsattant, de nem tett semmi kárt, mint szüntén azok a habari menkövek-is, mellyek a Magyar nyelvben magokat gyakorló Ifjak' fejek felett koborolnak vala, még eddig egret se vertek-le lábáról. En reménlem, hogy nem sokára még azok-is kiket a hazugság fia el-ámitattak, meg-gyöződnek ezeknek ártatlanságokról, és a köz-házonra intézett tzeljokról. Nem hiszi az Ur, mennyi utálatos színt festenek némelly Viperák ezen ártatlan Ifjak homlokára. Nem hiszi az Ur, hány-féle alatszon módokon kívánnják őket kisebbíteni: ők még-is ezekkel nem gondolván dolgoznak, és ugy nézik a feléjük rohanó habokat, mint az a közfál, mellyet még helyéből semmi szél-vész ki nem mozdíthatott. Igaz a' mit az Ur egy minapi Levelében hírelt, hogy t. i. egy néhány Ifjak el-hagyták a Déákságot, de az-is igaz, hogy nem féltekbe tselekedték ezt, hanem el-vegezvén itt Tanulásokat, a Királyi Táblára mentenek: fenn fogják ők mindazáltal az itt lévőekkel tartani a szoross egveséget, és éppen olyan munkások lesznek közönséges tzeljokban, mint a' többi. En a mennyibe ezen Ifjak környülállásait tudom, olyanoknak látom őket, hogy van mihez vésék lábukat a' magok ártatlanságokon kívül-is, és hiszem azt, hogy ha Nemes Hazánk Nagygyai mind Magyar Országban, mind Erdélyben az Ország Gyüle-sin illő tekintetbe vették az Anyai nyelvet, kétség kívül örömmel nézik azt, ha az Ifjak tehetségekhez képest igyekeznek a' nagyobbaknak háznos szándékát szorgalmatos gyakorlásokkal elő segíteni. Mit árt az a Hazának, vagy közelebbről szollván a' Kolégyomnak, ha találatnak abban olyan Ifjak, kik Anyai nyelveket többre betsülik az idegen hangnál? A' ki egy olyan időben, mily-

lyen a' mostani, nem láttya az Anyai nyelv gyakorlásának ditséretes voltát; szükség hogy minden nyavalyái között leg-elsőbben-is a' szemin való hájogot orvosoltassa.

Külső Országi Tudósítások.

Az *Amérikai* Frantzia szigeteken nem szünt még eddig a' Szeretsenek Rebellioja leg-kisebbit-is: ha egy helyen tsendesedik valamit, más helyen nagyobb mértékben üti-ki magát. A' Szeretsenekkel egyet értenek az itt lévő Spanyolok-is, a' mint ezt némelly el-fogatott Levelek bizonyittják; melly ha igaz tanál lenni, nem kevésbé fogja a' Frantziák és Spanyolok közt lévő Szövetségnek félbe szakadását segitteni. Az a' hír nem vólt igaz, melly szerint az egy Europai fehér és Amérikai fekete izemlélyektől izületett, *Mulattoknak* neveztetni szokott *Kortosok* le-tsesenedeteknek lenni mondattanak, sőt a' Szeretsenekkel öfzve foglalt erővel kegyetlenkednek ezek-is az ő vólt Uraik ellen. Némellyek azt mondják, hogy egy *Frantzia János* nevű vólt rab szolga, mások ismét, hogy egy Europai tisztesleges fehér ábrázatú *Kapuztinus* vólna ezeknek az ő Vézerek. De akár mellyik légyen elég az, hogy magát a' Frantzia Király tábora' Generálisának nevezi, és a' maga katonái között ki-adott *parolája* ez, hogy — *éllyen a' Király 16-dik Lajos.*

Melly kegyetlenül bánnyanak ezen Szeretsenek itt az ő vólt fehér Uraikkal, eddig önként tsak azért nem emlékeztünk rólla, hogy az ifzonyuságokkal ne okozunk irtozást olvasóinkban. Itt szörnyüségek mentek már véghez. Nem rég történt, hogy zafzlók helyeit az ő fehér Uraiknak nyársakba húzott gyermekeiket hordozták szélyel. — Hogy a' nádméz és kafé Europában valaho! oltsódjék, ez a' leg-első hazugság: és nintsen jobb dolog, minthogy ez mind a' kettő, tsak olyan ártikulus az életre, mely nélkül nem ehezik-meg minden ember — külömben egész Európát a' Kafé és nádméz
béli

béli éhség fogná a' Szeretsen Rebellió miatt nem fok idő múlva elborítani.

A' Frantzia N. Gyűlés Jan. 15-dikén ismét egy igen terhes Dekretomnak formálása iránt egyezett-meg Moszfió ellen, d' Királynak nagyobbik Öt-tse ellen. Ezen készülő félben lévő Dekretom által ki fog hirdettetni, hogy a' nevezett Printz a' Frantzia Koronához való minden jussát el-vesztette.

Auszriai fő Hertzeg *Maximilián*rol a' Koloniai Vál. Papi Fejedelemtől azt tartják, hogy noha nem barátja az új Constitutzionak, mindazáltal bizonyos jó gazdaság-béli principiumjai szerint, annyira kerül a' künn-vándorló Printzekkel való öfzve elegyedést, hogy midőn közelebről Bétsből a' Keresztelőről haza felé ment volna, hogy a' Printzekkel öfzve ne jöjjön, *Koblentzet* el-kerülte. — Azt beszélik, hogy ezen *Maximilián* Hertzeg a' napokban ezt mondotta volna: — „A' ki-vándorlott Frantziák hasonlok a' Messiást váro 'Sidokhoz.

Azon fokakra és nem tsak az Aristokratikusokra közönségesen, hanem a' Ministerekre és az egész Királyi Udvarra nézve felelmes, Ján. 14-dikén tartott, és már tudva lévő ülése a' Frantziák Nemzeti gyűlésének, egy-bizonyos planumnak ki-nyilatkozála által olozodott, mellyben nem tsak a' Frantziáknak Királya, Királynéja és az Europai Udvarok, hanem fok más nagy Frantziákkal edgyüt még La Fayette-is meg egyezettnek lenni mondattatik. — Az ő planuma pedig vólt, mellyről már fokszor emlékeztünk vala u.m. a' *Bretouil* planuma, a' két Parlamentomi Kamaráknak az Angliai forma szerint való bé hozása.

A' *Bretouil* plánuma szerint az alsó Ház tagjainak, a' nép közül kellett volna valamin Angliában, a' népnek szabad vaxolása szerint változtatni: a' felső Háznak pedig fő familia béli személyek által kellett volna bé tölteni, és ezen méltóságnak örökös

kös jus szerint bizonyos fő familiákhoz ragadni. Sokan vóltanak olyanok, kik munkálódtanak ugyan ezen Parlamentomoknak fel állításán de úgy, hogy a' felső Ház tagjai is szabad voxolások szerint változtassanak, a' Nemesség közül. — Ezen dolog azt okozta, hogy a' Breteuil plánumának követői is 2 részekre szakadjanak melyek közül egyik rész, a' felső Ház tagjainak örökös jutt, a' mások pedig mindenkori változtatás szerint való jutt akart tulajdonítani. — Már hát 4 részekre szakadott vala az egész Ország u. m. a' Breteuil két féle *Planistái*, a' *Jakobiták* (az az, a' *Respublicanusok*) és *Aristokratikusokra*. — Az egyetlenség világosságra hozta a' Breteuil plánumát Jan. 10 dikén; mert azok, a' kik a' felső Ház tagjainak örökös jutt adni féltének, magokat a' *Jakobiták* közé tsapták, és mindent el árultanak. — Ezek hozták világosságra azt is, hogy az Europai Udvarok jövő Tavaszi Congressusai is a' nevezett Parlamentumoknak fel állítására tzeleznának. — A' *Jakobiták* még e' félékkel is ingerlették a' népet, hogy a' Monárkhikák puskaporral akarnának fel vettetni a' N. Gyűlést, és hogy 9-dikben a' Királynak el szöktetésére mindenek kézzen lettenek vólna.

Ezek okozták a' 14-diki ujj Patriotizmust. Már ekkor ismét fokban mondatnak az uttzákon a' vérontásra magokat készen tartottaknak lenni. Kevés hujja vólt, hogy a' lámpás fák ujjanton szolgálatot nem tettek. — Midön a' *Gódet*től dictáltatott Dekretom a' Királyhoz vitetett, a' nép ezt mondta kiáltótnak lenni. „Hadjuk az ördögbe a' Bourboni Házat! mely ha igaz nem tsuda, hogy sanktionálta a' Király a' Dekretot.

Az Ördök az olta, hogy a' Frantziák a' magok papjaiktól polgári hitet kívánnak, fel-kezdett szabadulni, és szél-tiben kezd meg-jelenni. *Strasbourg-ból* írják, hogy Jan. 6-dikán elfve kopogatnak a' *Tirkhádi* meg-esküdütt papnak az ajtaján. — Ki vagy? — Az Ördök. — Bujjbé — *Jelet a' Pap* — ha Ördök vagy az ablakon; mit járíz az ajtó után? Az Ördök bé maíz az ablakon. A' pap réá füti piftojját: de vagy el-hibázta, vagy vak volt a' töltés — nem ártott az Ördöknek, ki-is kapván a' papot, Ördök modon bánik vala velle. — A' lár-mára öfzve szaladának a' szomszéd Nemzeti Gárdák, kik az Ördögöt meg-fogván Kolmárba fogságra vívék. Meg fog válni, hogy fejez volt e', vagy fekete az ördög. — A' történet pedig nem tréfás *Anekdota*, hanem olyan bizonyos, valamint az Ördök vagy fejez vagy fekete.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Tudósítások.

Győr 27-dik Jan. 1792. — A' Kathedrai Gyűjteménynek III-dik és IV-dik Darabjai találtatnak *Josef* napi Pesti Vásárra azokon az helyyeken, a' mellyeken az elsőbb Darabok találtattak. Ezekben nem léfzen semmi munkája a' magát minapában ki hirdető Debretzeni Tízteletes Urnak, ezek többnyire Originális jeles munkák. A' két első Darabban-is nem találhat az említett Tízteletes Ur magáéra többre háromnál vagy négyenél t. i. ezen Textusokról: — *Jakab* 1: 2. *Mat.* 12: 41. 1 *Pet.* 3: 13. *Tsel.* 10: 16. Ezeket nem tudtam hogy kiéi, mert név nélkül jöttek hozzám, és mutathatok sok Leveleket, a' mellyek alá, nintsen ennél egyéb írva: *Jó barátja egy Városi vagy Falusi Prédikátor.* Ha hát a' Gyűjteményben ily formán találkozik valakié; a' nekem nem kisebbség, mert

a' Gyűjtemény azért Gyűjtemény, hogy külömb külömb-féle munkákból gyűjtsék. A' neve ki-hirdetésétől sem tarthat az ilyen semmit, mert erre a' végre meg-kivántatik, hogy az Authornak személyét és akaratját tudjuk. Az ujj Gyűjteményesnek tzeljät én nem tudom.

Hogy pedig mások ne gondolják, hogy egy átaljában a' Tízteletes Ur után futólag iródot mind az, a' mi valamellyik munkájához hasonlít a' Gyűjteményben: jelentem kéntelen-is, hogy azokból a' könyvekből én-is dolgozóm, 's dolgoztam másokkal edgyiitt, a' mellyekből Tízteletes Ur irt. A' jó nevelésről irtam *daurinhól* és *Tillotsonból* egy Prédikátiót; az után idővel el-tsudálkoztam rajta, melly igen hasonlóvá lettem a' Tízteletes Urhoz, meg-látván egy Oskola Mesternél, ugyan azon dologról, de Textus meg-változtatásával, t. i: *1 Mos. 18. 19. Tudom hogy Abrahám meg-parantsolja 's t. irott munkáját.*

Igy lévén a' dolog, nem kell a' Gyűjteménynek leg-kisebbségét munkálódn azzal, hogy abban a' Tízteletes Ur után, hibáson le iródott Prédikátiókból töldozott munkák vagynak. Nem mingyárt hibás az, a' mit más ugyan azon Könyvekből kevés külömbsséggel ir. Az idő fogja meg-mutatni, hogy a' Gyűjteményben ki-adattatandó Tízteletes Férjfiaknak munkájik lesznek-é épületesebbek, vagy az említett Tízteletes Ur munkáji, a' mellyeknek ki-adására erőt, tehetséget kíván — a' Kathedrai Gyűjtemény Authora:

*Bétsben a' Kohlmurkton az Artária Kompániusnál,
Pesten a' Lidéman — Szebenben pedig a' Hochmeiszter boltyaikkban tanáltatik:*

„ Mappa novissima Regnorum Hungarice, Croatiae, Slavoniae, nec non Magni Principatus Transilvanicae

vanix juxta adornatissimas, observationes, adhibitisque certissimis veritatis fontibus descripta. Seren: Hung. et Boh. Reg. Hær. Principi et Arch. Austr. Alexandro Leopoldo Reg. Hung. Palatino D. D. D.

Ezen leg-jobb tapasztalások szerint, és a' leg-meg-visgáltabb kútsejeből, a' lehető szorgalmatossággal, fáradsággal és költséggel készítettett, rézre mettetett, négy Régal levelekből (Arkusokból) álló — *Magyar Országok és a' velte határos Országoknak Geográfica Mappája*, a' leg-nagyobb tapasztalásu Geográfusoknak itéletek szerint a' leg-jobb és leg-tökéletesebb. A' Bétsi Meridiánushoz nagyon alkalmaztatva. Minden folyóvizek a' magok rendes folyamattyaok szerint; és a' leg-ujjabb Posta utak mellett tanáltató Posta Státziók olly szorosban vagynak ezen Mappán fel-jegyeztetve, hogy a' rajta tanáltató Országoknak Posta mutató Mappájául is igen hasznosan szolgálhat. A' V-megyék az alkalmasabb haszon vehetés kedvéért számokkal, és Polgári 's katonai vidékeik szerint, minden ujabb eredetü helyekkel és változásokkal edgyütt, melyek iránt a' régibb Mappákon fogyatkozás vagyon, szorgalmatosan fel-jegyeztetve vagynak. — Mivel ennek készítettésére, mind belső joságát, mind a' mettzést illető külső szépségeket a' mi nézi, a' leg-nagyobb lehető szorgalmatosság fordittatott: ehez képpest ennek szerzője minden ahhoz tudóktól, kiknek ezen Mappát meg-visgálás végett kezébe ajánlani széréntséje vagyon, ennek közönséges helybe hagyását reméli.

Az ára ezen 4 Régal, Hollándus papiross levelekből álló igen tisztán illuminált Mappának 4 fl. 30. kr: — Frantzia papirossan pedig, a' határok széleit illuminálva — — 4 fl.